

Маргарита Младенова

ПРИТЕЖАНИЕТО В ЧЕШКИЯ ЕЗИК В НАЙ-СТАРИЯ МУ ПЕРИОД

В разработката се прави опит за представяне на семантичното поле на посесивността в началния период от създаването на книжнина на чешки език. За нуждите на изследването семантичното поле се интерпретира с оглед на лексикалната семантика, като се ограничава до глаголната лексика, а като ядро на полето се определя глаголът *jmieti/mieti* < псл. **(j)ьmēti*, който е в състояние да изразява притежание „в чист вид“, т.е. без в семантичната му структура да се включват други семи освен посесивната. С него в най-отчетлив вид се изразява отношението между двете същности основни за посесивността – собственик и притежавано (посесор и посесум). Освен него като част от ядрото на посесивното семантична поле се разглеждат и глаголите *dāti* и *vzieti*, при които семантичната структура се усложнява с втора – каузативна сема, така че те започват да изразяват преход на посесума от първоначален към нов посесор. Извън ядрото, но все още в границите на полето остават глаголи, при които освен посесивната и каузативната сема се намесва и трета диференциална сема. Увеличаването на броя на съставлящите семи отслабва водещото положение на посесивната сема и това определя отдалечеността на съответните глаголи от ядрото на семантичното поле. Като източник на езиковия материал за изследването се използва текстът на Хрониката на т. нар. Далимил от 1314 г., която е един от най-обемните текстове от началния период на съществуване на чешкия книжовен език (около 6 000 стиха).

Ключови думи: притежание, история на чешкия език, семантично поле, семантична структура, посесивни глаголи